Gazeta Krakowska.

Wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w Drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

№ 65.

Kwartalnie kosztuje złr. 4 Konw. Mon. miesięcznie złotych sześć.

PONIEDZIAŁEK 20 Marca 1848 roku.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień godzina		Bar. do 0° R. w miar. paryz.	Stop. ciepła pod. Reau.	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi.
17	6	27 2. 72	−0. 8	1 89	Pn. Wschodni słaby	Pochmurno	
	2	2. 97	+6. 9	3 19	Pn. Wschodni ,,	,,	
	10	2. 79	+2. 0	2 41	Wschodni ,,	Pogoda	

Wir Ferdinand der Erste, von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich; König von Hungarn und Böhmen, dieses Nahmens der Fünfte, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien; Erzherzog von Oesterreich; Herzog von Lothringen, Salzburg, Steiermark, Kärnthen, Krain, Ober- und Nieder-Schlesien; Großfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; gefürsteter Graf von Habsburg und Tirol. ꝛc. ꝛc.

haben nunmehr solche Verfügungen getroffen, die Wir als zur Erfüllung der Wünsche Unserer treuen Völker erforderlich erkannten.

Die Preßfreiheit ist durch Meine Erklärung der Aufhebung der Censur in derselben Weise gewährt, wie in allen Staaten, wo sie besteht.

Eine Nationalgarde, errichtet auf den Grundlagen des Besitzes und der Intelligenz, leistet bereits die ersprießlichsten Dienste.

Wegen Einberufung von Abgeordneten aller Provinzial-Stände und der Central-Congregation des Lombardisch-Venetianischen Königreiches in der möglichst kürzesten Frist mit verstärkter Vertretung des Bürgerstandes und unter Berücksichtigung der bestehenden Provinzial-Verfassungen zum Behufe der von Uns beschlossenen Constitution des Vaterlandes ist das Nöthige verfügt.

Sonach erwarten Wir mit Zuversicht, daß die Gemüther sich beruhigen, die Studien wieder ihren geregelten Fortgang nehmen, die Gewerbe und der friedliche Verkehr sich wieder beleben werden.

Dieser Hoffnung vertrauen Wir um so mehr, als Wir Uns heute in Euerer Mitte mit Rührung überzeugt haben, daß die Treue und Anhänglichkeit, die Ihr seit Jahrhunderten Unseren Vorfahren ununterbrochen, und auch Uns bei jeder Gelegenheit bewiesen habet, Euch noch jetzt wie von jeher beseelet.

Gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien, den fünfzehnten März, im Eintausend

My Ferdynand I. z Bożéj Łaski Cesarz Austryi; Król Węgierski i Czeski, tego imienia Piąty, król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi, Arcyxiążę Austryi, Xiążę Lotaryngii, Salcburgu, Styryi, Karyntyi, Krainy, Wyższego i niższego Szląska, Wielki Xiążę Siedmiogrodzki, Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia w Habsburgu i Tyrolu i t. d, i t. d, i t. d.

Postanowienia, jakie do spełnienia życzeń Naszych wiernych ludów za potrzebne uznaliśmy wydajemy:

Wolność druku niniejszém Naszém postanowieniem przez zniesienie Cenzury w ten sposób wydajemy, jak w innych Państwach, w których wolność druku istnieje.

Gwardya narodowa zaprowadzona na podstawie prawa własności i intellektualnego usposobienia sprawia już najpomyślniejsze skutki.

W celu nadania naszéj Ojczyznie konstytucyi któréj zaprowadzenie zatwierdziliśmy, stanowiémy za potrzebne zwołanie wszystkich Deputowanych wszystkich Stanów Prowincyj i centralnego Sejmu Królestwa Lombardzko-Weneckiego przy rozszérzonéj Reprezentacyi Stanu miejskiego mając wzgląd na teraźniejsze urządzenia Prowincyj, a to w czasie jak najkrótszym.

W następstwie tego spodziewamy się z ufnością, iż umysły się uspokoją, nauki właściwym torem postępować będą a przemysł i rzemiosła nowém życiem zakwitną.

Téj nadziei tém więcéj się oddajemy, gdyśmy się przekonali z rozrzewnieniem w śród tłumu ludu iż wierność i przychylność któreście od wieków bez przerwy Naszym Poprzednikom równie jak i Nam w każdéj okoliczności okazywali dzisiaj was równie jak i dawniéj ożywia.

Dano w Naszém Cesarskiem głównem Rezydencyonalném mieście Wiédniu, dnia 15 Marca

achthundert acht und vierzigsten, Unserer Reiche im vierzehnten Jahre.
(L. S.) FERDINAND.
Carl Graf von Inzaghi,
Oberster Kanzler.
Franz Freiherr v. Pillersdorf,
Hofkanzler.
Joseph Freiherr v. Weingarten,
Hofkanzler.
Nach Sr. k.k. apostol. Majestät höchst eigenem Befehle:
Peter Edler v. Salzgeber,
k. k. Hofrath.

tysiąc ośmset czterdziestego ósmego roku, panowania Naszego czternastego.
(M. P.) FERDYNAND.
Karol Hrabia Inzaghi
Najwyższy Kanclerz.
Franciszek Baron Pillersdorf
Nadworny Kanclerz.
Hrabia Weingarten
Nadworny Kanclerz
W skutek Najwyższego Najjaśniejszego Pana rozkazu
Piotr v. Salzgeber
C. K. Radzca Dworu.

Wiadomości krajowe.

KRAKÓW.

ODEZWA.

Będąc na dniu wczorajszym świadkiem spokojności, porządku i przyzwoitego sprawowania się Mieszkańców Krakowa, poczytuję sobie za miły obowiązek podziękować najczulej wszystkim bez różnicy stanu za dany dowód Rządowi, iż dobrodziejstwa, których mieszkańcy Krakowa stali się uczestnikami, wznieciły w nich uczucia przychylności do Rządu. W tym pamiętnym dniu widzę rękojmię, iż Krakowianie i nadal zaufanie w rządzie pokładać będą, złośliwie rozsiewanym, niespokojność wzniecającym pogłoskom wierzyć nie zechcą, i równie spokojnie i chwalebnie zachowywać się będą.

Kraków dnia 18 Marca 1848 r.

C. K. Kommissarz Nadworny
MAURYCY Hr. DEYM.

Niniejszém ogłaszam, iż podane mi przez obywateli przedstawienie o potrzebie wznowienia Jnstytucyi Gwardyi bezpieczeństwa przez były Senat Rządzący w roku 1831 zaprowadzonéj, wraz z projektem na dawniejszym Statucie opartym a do okoliczności dzisiejszych zastosowanym, odebrałem. Miło mi w tym kroku widzieć dowód dobrych chęci i ducha porządku mieszkańców tutejszych. Jednakowoż, gdy bliższe oznaczenia zaprowadzonéj téjże Jnstytucyi w Monarchii Austryackiéj przez patent z dnia 14 Marca b. r. nie są mnie dotąd wiadome, i w téj mierze dalszych rozporządzeń Monarchii oczekiwać muszę, przeto oświadczam, iż, na zrobione mnie przedstawienie, o którém bez wszelkiéj zwłoki wyższą władzę w Wiédniu uwiadomić nieomieszkam, stanowczéj odpowiedzi w téj chwili dać nie mogę.

Nie wątpię iż w spokojném oczekiwaniu rzeczonego wyżéj przedstawienia, mieszkańcy Krakowa, znając i chęci dobre i siłę władz miejscowych do utrzymania porządku dostateczną dadzą mi dalszy dowód ufności, rozsądku publicznego i jasnego pojęcia swych prawdziwych interesów.

Kraków d. 19 Marca 1848 r.

C. K. Kommisarz Nadworny
MAURYCY Hr. DEYM.

— *Wiedeń* 16 *Marca.* —

Królewsko Węgierski Kanclerz Nadworny hr. Jerzy Apponyi złożył d. 14 Marca swój urząd w ręce Jego C. K. Mości.

Rządy Austryi i Pruss postanowiły, z uwagi na ważność teraźniejszych wypadków, wezwać swoich sprzymierzeńców całéj rzeszy niemieckiéj na Jeneralne zgromadzenie w Dreznie 25 Marca zagaić się mające, celem naradzenia się względem środków, jakich utrzymanie godności wspólnéj Ojczyzny obecnie wymagać się zdaje.

W armii zaszły ważne i bardzo liczne zmiany co do najwyższych i wyższych Rang oficerskich.

— *Dnia* 17 *Marca.* —

Z uczuciem najżywszéj radości i z zapałem do nieopisania wszystkie nawet najniższe klassy społeczności powitały i przyjęły wiadomość o nadanéj wolności druku. Piérwsze błogie skutki wolności druku objawiły się w samém powstaniu. Prasa bowiém wiédeńska w chwilach najgroźniejszego zamięszania, pospieszyła korzystać z dopiéro nadanéj wolności druku i przykładała się jak najdzielnéj do uśmierzenia umysłów rozjątrzonych, jéj liczne odezwy do ludu przyczyniły się widocznie do rychłego przywrócenia spokojności i porządku publicznego. Tak szlachetne użycie wolności druku jest najlepszą rękojmią że się sama prasa na przyszłość strzedz będzie wszelkich nadużyć dając drugim najlepszy przykład do naśladowania.

Przychylenie się J. C. K. Mości do życzeń narodu wywołało taki zapał uwielbienia Monarchy, że lud witał go wszędzie nieustającemi okrzykami radości i śród ponawianych bez końca wynurzeń swego kilko-wiekowego przywiązania do panującego domu Rakuskiego, który przyzwoleniem na reformy w duchu czasu i postępu oświaty stał się potężniejszym niżeli kiedy.

— *Wenecya w Marcu* —

Na wiadomość o wypadkach paryzkich, a mianowicie o ogłoszeniu rzeczypospolitéj, dotychczasowe wzburzenie umysłów widocznie się zmniejsza; stany bowiem wyższe, które je podsycały, przelęknione oświadczyły rządowi swoją uległość i przywiązanie do tronu.

Wiadomości zagraniczne.

— *Berlin* 16 *Marca.* —

W ciągu dnia wczorajszego potworzyły się w ulicach Brackiéj i Szérokiéj liczne tłumy ludu, które się po południu na placu Zamkowym w wielką połączyły massę. Ku wieczorowi tłum ten zaczął brukowemi kamieniami rzucać na straże u bram

Zamkowych stojące. Na ponawiane wzywania, aby się cofnąć, odpowiedziano powtórném rzucaniem kamieni, tak, że musiano zawezwać jazdy, aby plac zamkowy oczyścić.

Rozpędzone tłumy rzuciły się w dzikim popłochu w ulicę Széroką, usiłując tam i w przyległych ulicach stawić opór barykadami, na prędce zrobionemi, a rozbiéraniem i zwodzeniem mostów, wojsko spieszące wstrzymać. Żołnierze, uprzątaniem przeszkód zatrudnieni znagleni byli rzucaniem kamieni do ucieczki, i dopiéro użycie broni palnéj i siecznéj zdołało rozpędzić wichrzycieli. Spokojność i porządek nie bez ofiar przywrócono; są bowiem ranni i zabici, których liczby dotąd oznaczyć nie można.

Wichrzyciele niczego nie zaniedbali, aby wojsko przeciw nim występujące drażnić, rozjątrzać, i rzucaniem ranić.

Komisarze z Obywateli wybrani, udając się w pośród pojedynczych tłumów starali się wszelkim sposobem nakłonić ciekawych i niespokojnych do oddalenia się, przez co na oczywiste wystawiali się niebezpieczeństwa, usiłując zapobiedz grożącemu nieszczęściu. W zapale swego poświęcenia obywatelskiego, niezważali na urągania i szyderstwa, z jakiemi ich napominania przyjmowano, i tylko ich wytrwałość przypisać należy, że swoją powinność, aż do uśmierzenia niespokojności pełnić mogli.

O 11téj godzinie w nocy we wszystkich ulicach spokojność i porządek zupełnie przywrócono.

Wskutek tych zawichrzeń, zarządzone zostały wszelkie środki bezpieczeństwa publicznego, celem zapobieżenia ponowieniu scen życiu i własności zagrażających.

— *Hamburg dnia* 13 *Marca.* —

Dziś wieczór w naszém mieście ponowiły się niespokojności dni poprzednich. Lud zgromadziwszy się w wielkich massach, zajął tam groźne stanowisko, że musiano użyć siły zbrojnéj do pokonania jego oporu, przyczém jeden z wichrzycieli utracił życie, a kilka rannych zostało. Dopiéro około północy połączone usiłowania wszystkich oddziałów wojska i straży Obywatelskiéj, po licznych aresztowaniach, zdołały spokojność przywrócić. Zapobiegając ponowieniu podobnych niespokojności, rozdano tak wojsku, jak i gwardyi Obywatelskiéj ostre ładunki, dla użycia takowych w razie potrzeby.

— *Paryż* 11 *Marca.* —

Dla nadania większéj opieki przemysłowi narodowemu rząd tymczasowy postanowił utrzymać i nadal dotychczasowy system celny.

Na wzór szkoły politechnicznéj ma być zaprowadzona szkoła administracyjna dla kształcenia przyszłych urzędników.

Ze smutkiem spostrzegamy, że duch denuncyacyi z r. 1839 znowu zaczyna odżywać i wywiérać swój demoralizujący wpływ na stan społeczny.

P. Guizot, którego mierny majątek zasadza się na własności gruntowéj we Francyi ma zamiar otworzyć kurs prelekcyi historycznych w Londynie, aby być w stanie pokryć niezbędne potrzeby życia.

— *Dnia* 12 *Marca.* —

Rząd tymczasowy przychylając się do życzeń wychodźców Polskich wydał postanowienie na mocy którego ma być bezwłocznie utworzona legia Polska i zostawać bezpośrednio pod rozkazami ministra wojny, przeznaczeniem tego korpusu jest wspólne z francuzami przykładanie się do utrzymania spokojności i porządku publicznego.

Dokończenie okólnika pana Lamartine. — Oświadczamy jednak jawnie, że gdyby nam się zdawało, iż według wyroków Opatrzności nadeszła chwila przywrócenia w Europie lub gdzieindziéj niektórych utłumionych narodowości, gdyby Szwajcarya, nasza wierna sprzymierzeńczyni od panowania Franciszka I. miała być ograniczoną i zagrożoną w postępie swego wzrostu, który u siebie uskuteczniła, aby związkowi Demokratycznych rządów więcéj siły nadać, gdyby niepodległe państwa Włoch zaczepionemi były, gdyby ich wewnętrznym reformom tamy albo przeszkody stawiać miano, gdyby im zbrojną ręką prawa łączenia się celem ustalenia włoskiéj Ojczyzny zaprzeczano, wtedy by Francuzka rzeczpospolita uważała za swój obowiązek uzbroić się, aby te prawne postępy wzrostu i Narodowości ludów od grożącego im niebezpieczeństwa zasłonić.

Widzisz więc pan, że rzeczpospolita swoim pierwszym krokiem przeszła epokę proskrypcyi i Dyktatur. Postanowiła ona mocno wolność swoją wewnątrz nigdy nie ukrywać, podobnie jak i na zewnątrz nie taić się z swoimi Demokratycznemi zasadami. Nie pozwoli ona nikomu naruszać spokojnéj swéj wolności, między sobą a ludami, ogłasza się bowiem, jako duchowa i serdeczna sprzymierzeńczyni wszystkich praw, wszelkich postępów, i rozwinięć prawnych w ustawach ludów, które według téj saméj zasady jak ona istnieć pragną. Nie będzie jednak tajną albo pokój mieszającą propagandą swoich sąsiadów trwożyć, wiedząc, że te tylko swobody i wolności są trwałemi, które na własnéj ziemi wzrosły. Głównym téj celem będzie przez szacunek i sympatyą obudzać prawne spolenie się między ludami całego świata, czego swojemi błogiemi ideami, zamiłowaniem w porządku i pokoju dokazać spodziéwa się.

Dla saméj ludzkości pragniemy zachowania pokoju, i spodziéwamy się go utrzymać. Przed rokiem między Francyą i Anglią wzniecono jedno tylko pytanie wojny, a to nie pochodziło od Republikańskiéj Francyi, lecz od jéj panującéj Dynastyi, która zabiéra z sobą to niebezpieczeństwo wojny, jakie jedynie w osobistym interesie swojéj familii przez swoje małżeńskie związki w Hiszpanii dla całéj Europy obudziła. Tak więc ta domowa polityka upadłéj dynastyi, która przez 17 lat na naszéj ciążyła godności narodowéj, zagrażała równocześnie naszym liberalnym sprzymierzeńcom i pokojowi powszechnemu przez swoje roszczenia do korony hiszpańskiéj. Rzeczpospolita zrzekła się tego wszystkiego nie podzielając roszczeń zdetronizowanéj familii. Niech się Hiszpania sama rządzi, niech będzie niezależną. Francya rachuje bardziéj na trwałość tego naturalnego przymierza i na równość zasad niżeli na prawo sukcessyjne domu Burbonów.

Takim, mój panie, tchną duchem rady, które rzeczypospolitéj przewodniczyć będą. Charakter jéj wolnéj, silnéj, ale umiarkowanej polityki, którą

pan odtąd reprezentować masz, będzie niezmienny.

Rzeczpospolita w chwili swego zawiązania, i wśród boju nie przez lud wywołanego wyrzekła trzy słowa, które jéj duszę odsłoniły, a które na jéj kolébkę błogosławieństwa Boga i ludzi zsyłać będą: wolność, równość, braterstwo. Następnego zaś dnia zniesieniem kary śmierci w sprawach politycznych podała prawdziwy kommentarz do tych trzech słów; zechciéj więc pan obmieścić go w prawdziwém świetle za granicą. Znaczenie tych trzech słów, zastosowanie do naszych stosunków, jest następujące: uwolnienie Francyi od więzów, które dotąd na jéj zasadach, i na jéj godności ciężyły, przywrócenie rangi, jaką w gronie wielkich potęg Europejskich zajmować powinna; nakoniec, ofiarowanie przymierza i przyjaźni wszystkim ludom. Jeżeli Francya z swéj strony czuje się być powołaną do przewodniczenia temu wiekowi pod względem wolności i cywilizacyi, to żadne z owych słów nieoznacza wojny. Jeżeli Europa jest roztropną i sprawiedliwą, tedy każde z tych słów pokój oznaczać będą.

Racz pan przyjąć zapewnienie szczerego szacunku i. t. d. *Lamartine.*

członek tymczasowego rządu rzeczypospolitéj, i minister spraw zagranicznych.

— *Londyn* 11 *Marca.* —

Zaburzenia w stolicy i główniejszych miastach W. Brytanii coraz niebezpieczniejszy przybierają charakter i obudzają powszechną obawę o przyszłość: rząd wydał wprawdzie rozkazy do użycia, jak najenergiczniejszych środków, ale te okazały się dotąd niedostatecznemi. Trudno przewidzieć do czego te poruszenia niezmiernych mas zubożałego i zgłodniałego ludu doprowadzą, świadomsi stanu rzeczy przewidują obalenie istniejącego i zaprowadzenie nowego porządku w rzeczach publicznych.

W City nie przestają z największą ciekawością zajmować się wiadomościami z stałego lądu. Mało się tam zajmują szczegółami handlu lub sprawami wewnętrznemi. Pieniędzy ciągle wiele jest w ręku bankierów i to jest zadziwiającém, że pomimo stanu przesilenia, jaki wskazuje kurs rozmaitych papierów, meklerowie codzień otrzymują liczne rozkazy zakupów i to neutralizuje skutek wywołany sprzedażami w innych miejscach. Tłomaczą ten stan rzeczy przekonaniem, iż rząd angielski nie będzie wcale interwenijował i że kapitały nie przestaną przybywać do naszego kraju, szukając w nim pewnego pomieszczenia.

Zdaje się, że rodziny angielskie, które do Havru przybyły, by powrócić do Anglii, nie spieszą się z wykonaniem swego zamiaru jakkolwiek rząd posłał na ich usługi parostatki.

Morning Chronicle donosi, że eskadra sir Karola Napier wkrótce rozpocznie służbę strażniczą na kanale oddzielającym Anglię od Francyi. Składać się ona będzie z trzech okrętów liniowych po 120 dział, z jednego okrętu liniowego o 110 działach, z trzech okrętów o 92 działach, z trzech o 84 działach i z dwóch o 72 działach; oprócz tego dodadzą jéj znaczną liczbę parostatków. W razie potrzeby wzmocnioną zostanie przez inne okręty wojenne pod dowództwem komodora Austin. Dowódzcą całéj floty mianowanym być ma tymczasowo vice admirał Dundonald.

Ostatnie wiadomości z przylądka Dobréj Nadziei potwierdzają wieść o ukończeniu wojny z Kaframi. Nowy gubernator, sir Henryka Smith, korzystał z udzielonych mu rozległych pełnomocnictw, by zapewnić bezpieczeństwo granic i utrzymanie pokoju. W dniu 7 stycznia Jego Ex. zgromadził wszystkich naczelników kafryjskich w King-Williams-Town, dla objaśnienia im, jakie korzyści spadną na nich, jeżeli będą się prowadzić dobrze, a jakie ich kary czekają, w przeciwnym razie. W każdym razie kraj o tyle jest uspokojonym, że 4 pułki tak piechoty jak jazdy mogą być odesłanemi z powrotem do Anglii.

Na przedwczorajszém posiedzeniu izba niższa ukonstytuowała się w komitet dróg i środków, pan Horsmann przedstawił projekt zmiany podatku dochodowego. Żądał on stopniowania tego podatku w miarę jak opłacający go dochód swój ciągnie z własności gruntowéj, z handlu lub rzemiosła; w pierwszym razie żąda ustanowienia procentu na 8 pensów od f szt. w drugim na 6 pensów, w trzecim na 4 pensy. Projekt ten źle był przyjętym a po krótkich rozprawach odrzucono go większością 316 przeciw 141 głosóm, a zatém większością 175 głosów. Izba odroczyła rozprawy dalsze do poniedziałku. W skutek wniosku lorda Palmerston odczytano po raz pierwszy bil o przywróceniu stosunków dyplomatycznych z Rzymem, a drugie odczytanie odroczono na poniedziałek, pomimo protestacyi pułkownika Sibthorp przeciw temu środkowi, dowodzącemu „zupełnego zapomnienia o Bogu i ludziach."

W City chodziła dziś wieść, że gabinet dzisiejszy i sir Roberta Peel mają się zlać w jedno stronnictwo.

— *Neapol* 7 *Marca.* —

Warownia Messyny dotąd się trzyma i nieprzestaje bombardować miasta. Ministerium neapolitańskie musiało się podać do dymissyi, dla wielkiéj swéj niepopularności, która o mało nowych zaburzeń nie stała się przyczyną.

— *Genua* 6 *Marca.* —

Uzbrojenia w całym kraju nie ustają, w tych dniach wydano znowu rozkaz do zaciągu 25,000 ludzi. Pomimo pozornéj spokojności przebija się wszędzie i we wszystkiém sympatya za rzecząpospolitą francuzką; z resztą słychać że Sardynia podobnie jak Szwajcarya i inne kraje sąsiednie uznała teraźniejszy rząd francuzki. W skutek poruszenia ludu w Genui d. 6 marca król rozkazał nowe ministeryum utworzyć.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA

Od dnia 17 *do dnia* 18 *Marca.*

Ohl Jan Paweł, Dobrzańska Teressa, Baltaziński Mikołaj ob., Jaworski Andrzéj, z Galicyi.